

Megjelent Maticsák Sándor könyve

Gerhard Friedrich Müller és Johann Eberhard Fischer 18. századi szójegyzékeinek mordvin anyaga
Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 366 lap.

1733 nyarán kezdte meg tevékenységét a második kamcsatkai expedíció, amely hét külön egységet alkotva feltérképezte Észak-Oroszország partjait Arhangelszktől egészen a japán szigetekig. A tengeri felfedezőutak mellett Szibéria földrajzi, botanikai és etnográfiai leírását is fontosnak tartották. Erre a célra szervezték meg a nyolcadik egységet, az akadémikusok csapatát. Ennek egyik vezetőjévé a német Gerhard Friedrich Müllert nevezték ki. A tudósok különítménye 1733 őszén ért Kazanyba, ahol néhány hónapot töltöttek. Ez idő alatt Müller összegyűjtötte egy nyolcnyelvű (német, tatár, cseremis, csuvas, votják, mordvin, permi, zürjén) szójegyzék anyagát. A listát 1759-ben jelentette meg a *Sammlung Russischer Geschichte* című kiadványsorozatának harmadik kötetében.

Az akadémikusok expedíciója Kazanyból továbbutazott Szibériába, ahol Müller feladata az archívumok és a régészeti emlékek vizsgálata volt, más tudósok pedig meteorológiai, botanikai, geológiai megfigyeléseket végeztek. Müller az út során megbetegedett, pótlására a pétervári akadémia a szintén német Johann Eberhard Fischert küldte ki, aki 1740-től folytatta a megkezdett munkát. Hazatérése után, 1747-ben Fischer benyújtott egy kéziratos szótárt az akadémiának, amely negyven nyelvből tartalmazott adatokat. Szójegyzékét 1767-ben elküldte A. L. Schlözernek, a göttingeni egyetem történészprofesszorának is, ez a kézirat a *Vocabularium Sibiricum*.

Müller szibériai útleírását 1791-ben lefordították oroszra. Ebben a kötetben publikálták a szójegyzéket is, immáron cirill betűs átiratban, orosz címszavakkal.

Maticsák Sándor e három szójegyzék 323 szavas mordvin anyagának vizsgálatát végezte el. Bemutatja a keletkezési körülményeket, és körüljárja azt a kérdést is, Fischer mennyiben használta fel Müller anyagát. Adattárba rendezve közli a szóanyagot, majd részletesen elemzi a szólisták helyesírását, közreadja etimológiai jellemzőiket, és meghatározza a nyelvjárási hovatartozásukat.

Megrendelhető:

Debreceni Egyetem Finnugor Nyelvtudományi Tanszék
H-4010 Debrecen, Pf. 103.
Tel.: (36-52) 512 900 / 22193
E-mail: hlavacskae@mnytud.arts.unideb.hu

